

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Јована М. Страњковића, дипломираног правника и практиканта Управе вароши Београда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. децембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Димитрије Протић, полицијски писар треће класе начелства округа ваљевског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. децембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење Државног Савета од 6. новембра 1909. године Бр. 6571, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Светислав Путник, архитекта Министарства грађевина, родом из Беле Цркве у Аустро-Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Маром, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. новембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење Државног

Савета од 27. новембра 1909. године Бр. 7366, које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на грађење гвоздене оgrade шабачке болнице може по ревидисаном и одобреном предрачуно и одобрењу Министра грађевина Бр. 8107., угроштити 1880 динара и издатак ставити на терет „ванредних расхода а., поз. I. санитетског буџета за ову годину“ на оправке и доправке постојећих болничких зграда“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. децембра 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(ВСТАВАК)

Листа лица која се не могу надметати, у колико је реч о узроку искључења којим се је законодавац руководио код малолетника, расипника и стечајнога дужника, није потпуна. Њој треба додати:

г. Душевно болесна лица, било да су под стараоштвом било да не. Дакле, извршни орган треба да се увери о интелектуалном стању онога који се појављује као надметач, па да га одбије, ако он, према своме душевном здрављу, није способан за вршење правних радња. То је, у осталом, фактичко питање у случају када се дотично лице не налази под туторством због душевне болести, што значи да ће, у претпоставци да је једна продаја уништена зато што је у њој било надметач и једно лице душевно болесно, одговорност чиновника који је таквом лицу допустио лицитирање бити само тако ангажована, ако је он, при оцени стања душевнога здравља тога лица, учио *погрешку*, било да је она *lata* (груба) или *levis* (лака); али, ако ове није било, чиновник неће бити крив за штету коју би заинтересовани, услед уништаја продаје, могли претрпети. Н.пр., тај лица-

танат, који је иначе умно болестан, био је, у времену надметања, у светлом тренутку (*lucidum intervalum*), тако да чиновник није могао сумњати у његово здравље. У осталом, у оваквом једном случају, питање о одговорности чиновника неће се у опште ни поставити, ако се узме да је лице, које је у светлом тренутку а које није било под стараоштвом због душевне болести, способно за закључивање правних послова, пошто продаја не би могла тада бити уништена због неспособности лицитантове.¹⁾

Питање ће се то, напротив, истаћи са сигурношћу за случај да је душевно лице стављено под стараоштво (чл. 139., 140 и 141. закона о старатељству), јер тада светли тренутци не играју, са правнога гледишта, никакву улогу: и правни посао који би, у једном таквом тренутку, лице под туторством обавило, био би, такође, апсолутно ништаван (§ 533. грађ. законика.²⁾ Отуда, ако би се десило да на јавној продаји душевно болесник, који је под стараоштвом стављен, буде примљен за лицитанта, а зато што је био у луцидном интервалу — претпоставка мање више теориска, пошто су таква лица обично и интернирана у заводима за душевне болести, те не уживају слободу кретања, — чиновник би, за евентуални уништај продаје у том случају, одговарао, ако је знао да је тај лицитанат био под стараоштвом, па га је ипак пустио да се надмеће. Само, пак, питање о томе: да ли је

¹⁾ У том смислу: француско право. Приметићемо да, по француском грађанском законнику, ништавост правних радња, свршених од стране једног лица душевно болесног, није апсолутна већ релативна: уништај тих радња може тражити само лице душевно болесно односно његови наследници, а не и онај с ким је оно правни посао закључило. Овај систем није логичан, јер, како код душевно болесног лица савим оскудева правна воља, правни акти њиме предузети јесу апсолутно ништавни. Систем француски објашњава се традицијом: он је био такав и у старом праву француском (Pothier, *Obligations*, n-ос 49 et 51; Planiol, *Traité élémentaire de droit civil*, t. I, p. 842).

²⁾ Planiol, *op. cit.*, t. I, p. 840 et suiv.; Д-р Драг. Аранђеловић, *Неспособност душевно оболелих лица, у Архиву за правне и друштвене науке*, год. 1909., свеска за Септембар, стр. 118)..

чиновнику то било познато, фактичко је, пошто се стављање под стараоштво неког лица због душевне оболелости не објављује преко званичних новина, противно, дакле, ономе што смо видели за стављање расипника под туторство (чл. 146. закона о стараоштву.¹⁾

д. *Удате жене.* Удате жене не могу, у принципу, закључивати уговоре без одобрења својих мужа (§. 109. и 110. у вези са §-ом 920. грађ. зак.). Због тога полицијска власт, ако се као надметач истиче какво лице женскога пола, треба да се извести да ли та женска није удата, па ако јесте, да јој, за лицитирање, тражи мужевљево одобрење, иначе да је одбије. Јер, ако би он допустио да се удата жена надмеће и без тога одобрења, могло би се десити то: да жена купи пописано имање, па да јој муж тај њој уговор не одобри, услед чега би се исто имање морало поново продавати.²⁾

Може ли на јавној продаји бити надметач страни поданик? Нема спора, да треба одговорити афирмативно. ако се тиче продаје покретних ствари, пошто су, у Србији, страни поданици способни, онако исто као и домаћи, за стицање права на покретним добрима, под условом, разуме се, законодавне узајамности (реципроцитета — §. 47. грађ. зак.). Питање је само о томе, да ли они могу лицитирати и на продајама непокретних добара?

¹⁾ Г. Д-р Драг. Аранђеловић, у својој расправи: *Неспособност душевно оболелих лица (Архив за правне и друштвене науке, 1999., свеска за Септембар, стр. 118., прим. 19.)*, вели да „Аналого чл. 146. зак. о стараоштву (код г. Аранђеловића стоји, истина, чл. 151. реченога закона, али то је, свакако, штампарска грешка, пошто се тај члан, 151., тиче сасвим друге ствари) треба стављање и скидање стараоштва над душевно оболелим објавити преко званичних и других новина“. Ми ћемо на ово приметити само то да, ако је законодавац друкчије, у овом погледу, поступио са душевним болесницима него са расипницима — он, на име, изречено, у чл. 146. закона о стар., наређује да се стављање (као и скидање) стараоштва над расипникум обзнани преко званичних новина, док то не тражи за стављање (и скидање) туторства над душевно болесним лицима, — то је, јамачно, стога, у главном, што су ова последња лица, као што смо и горе казали, по праву интернирана, због чега појединци нису, као када је реч о расипнику који остаје у слободи, изложени да са њима ступају у правне трансакције и да се, тако, евентуално оштете. Претпостављајући да је стављање под стараоштво душевнога болесника објављено, ма да закон то не тражи, преко „Српских Новина“, не може се узети да постоји презумпција *iuris et de iure* — као када је случај из чл. 146. закона о стар. (стављање расипника под туторство) — да је то стављање сваком познато. Јер, законским претпоставкама, биле оне *iuris et de iure* или *iuris tantum*, има место само тамо где о томе постоје изречне одребе, и те се одребе морају тумачити у најужем смислу. Члан 146. закона о стараоштву, који једну такву презумпцију (она је, понављамо, *iuris et de iure*) за случај расипништва ствара не може се распрострети и на случај стараоштва због душевне болести. Француски правници, саобразно чл. 1350., став. 1., свога грађ. законика, веле да су законске претпоставке „*de droit strict*“, то јест прописи о тим претпоставкама не могу бити предмет тумачена аналогном. (B. Lacantierie, *Précis de droit civil*, t. II, p. 895).

²⁾ Удата жена не може, без одобрења мужа, лицитирати ни за другога. Јер, као што смо то и на једном другом месту казали (в. нашу расправу: *О правној способности код уговора о пуномоћству (Neholihe primedbe na čl. 1990. franc. gradj. zakonika)*, оштампану из загребачког *Mjesecnika*, 1906. год.), удата жена не може код нас, без одобрења мужевљевога, закључити ни уговор о пуномоћству, па ни па када она тим уговором задобија, не својство о стародавца, већ својство пуномоћника (§ 621. срп. грађ. зак.).

То питање поставља се због једног закона од 2. августа 1856. год. по коме страни поданици не могу бити сопственици непокретних добара у Србији. По њему, дакле, имати способности за стицање непокретне својине, то је, у Србији, једно политичко право, допуштено само домаћим поданицима. Тај закон изменио је, у том погледу, § 47. грађ. законика који је, у питању положаја странаца у Србији, усвојио законску узајамност (реципроцитет), саобразно изворнику тога нашега законика, грађ. зак. аустриском,¹⁾ што ће рећи да ни онај страни поданик који би доказао да српски поданици могу, у његовој земљи, бити власници непокретних добара, не би био способан таква добра прибавити код нас. Тако, н.пр., страни поданици могу бити сопственици градских непокретних добара у Румунији (они не могу бити само власници непокретних сеоских добара, према забрани чл. 7. румунскога Устава од 1866. год.), што ништа не би помогло једном румунском поданику код нас: он у Србији не би, ипак, могао бити сопственик ни градског непокретног добра. Да би један странац имао способност да буде, у Србији, власник непокретног добра, потребно би било да се он може позвати на какав уговор закључен између његове земље и Србије, уговор по коме поданици те земље могу бити власници непокретних добара у Србији. Другим речима, код овога права, права власништва на непокретностима, наш грађански законик је, изузетно од §-а 47., установио дипломатску узајамност (реципроцитет). Да додато одмах да, благодарећи конвенцијама које је Србија закључила са појединим државама и у којима је она признала поданицима тих држава да могу бити сопственици непокретних добара у Србији, практична важност закона од 2. августа 1856. веома је сведена.²⁾

(СВРШИЈЕ СЕ)

Ж. Перић

ПРОДУЖЕНИ ЗЛОЧИН

(НАСТАВАК)

Саучешће у продуженом злочину.

У данашњем законодавству саучешће у кажњивим делима акцесорне је природе, кривично-правна одговорност саучасника цени се према природи кажњивог делања, која је утврђена у погледу учиниоца. Сад, кад је учинилац крив за продужени злочин, шта ће бити с његовим саучасницима, хоће ли се и они у сваком случају казнити за саучешће у

¹⁾ В. §. 33. тога законика. Stubenrauch, *Commentar zum allgemeinen oesterreichischen bürgerlichen Gesetzbuche*, Band I, S. 88.

²⁾ Навешћемо, у прилог горњег тврђења, н.пр. уговор о трговини и пријатељству са Великом Британијом (од 28. Јуна 1893. год.), трговински уговор са Аустро-Угарском, војаран и санкционисан код нас у Августу 1908. год., али још непримљен од стране Аустро-Угарске, итд. В., о праву странаца да буду власници непокретних добара у Србији, извршену студију г. Ђ. Павловића, *De la condition juridique des étrangers en Serbie*, штампану у париском часопису *Journal du droit international privé*, година 1884..

продуженом злочину или не? Одговор је афирмативан.

Овакав закључак с правом се изводи како из правног положаја ове форме кривичног делања, који је законом утврђен (в. § 47. срп. каз. зак.) тако и из природе продуженог злочина. Како је продужени злочин недељив, а саучасник одговорара као и учинилац, онда би он морао да одговара за продужени злочин и онда, кад би његово саучешће било ограничено само на један акт продуженог злочина.¹⁹⁾ Исто тако кад би саучасник појединачне актове учиниоца сматрао као самосталне деликте, а не као сукцесивне актове продуженог злочина, и ако се они појављују као такви, он не би могао одговарати за реални стичај већ само за продужени злочин.²⁰⁾

Произвођење оваквих правних последица не може се узети да је правилно; оно се може да отклони, у колико зависи од појма продуженог злочина, кад би се тај појам избацио из законодавства. Тада саучасник не би морао да одговара за продужени злочин и онда, кад он у њему није ни учествовао, већ само у једном делању учиниоца, за које би он тада и одговарао.²¹⁾

Исте правне последице добијамо и за саучиниоштво т. ј. при заједничком извршењу деликта од стране два или више лица. Ако је један од њих суделовао само при једном акту продуженог злочина, он ће ипак одговарати за цео тај продужени злочин.²²⁾

О принципу *ne bis idem*.

И овде морамо извести исте конвенције као и раније. И у овом питању меродаван је појам о јединству продуженог злочина. Према томе изречена извршна пресуда по делу продуженог злочина има значај ствари једном суђене и пресуђене (*res judicata*), ма њоме и не били обухваћени сви појединачни актови тога злочина, и оптуженоме се не може више да суди за тај злочин по принципу

¹⁹⁾ *Dép. or. cit.*, стр. 211. (прим. под 1 и тамо наведени писци; (Олсхаузен *op. cit.* код § 48 и 7.)

²⁰⁾ *Dép. or. cit.*, стр. 210 и ниже наведени писци: Меркел ((Dr Adolf Merkel, Professor in Strassburg, *Lehrbuch des Deutschen Strafrechts*, Stuttgart, 1889 J.) Уџбеник немач. крив. права, стр. 147.

²¹⁾ *Dép. or. cit.* (стр. 211) увиђајући овде изнету незгоду веле, да при паметној примени казне, у конкретном случају неће наступити осетне строгиости за саучасника, упућујући ради тога на пропис § 59. немач. каз. зак. (в. и § 54. а) нашег каз. зак.). Другим речима, и ако саучасник према закону има да одговара за деликт онако, како се исти појављује према главном кривцу, овде му не би требало применити отежавање казне.

Ну, на сваки начин да ово мора стварати тешкоће судији при одмеравању казне, јер овамо кривац (тај саучасник) тужити треба да одговара за продужени злочин, а опет не би требало да му то казну поштеди.

Много је простије и боље кад се тај појам избаци.

²²⁾ Види о ономе интересантно разлагања код *Dép. or. cit.* на стр. 113. примедбу под 2) и тамо наведене писце.

За нашу расправу није од значаја спор о томе да ли се овде (код саучиниоца) може према њиховом умисљају, за једнога да узме да стоји продужени злочин, а за другог реални стичај злочина. (Види о овоме на напред означеном месту а и код Олсхаузена, § 73. п. 18 в.)

Наша судска пракса и овде не води рачуна о јединству продуженог злочина, па би по њој сваки одговарао само у онолико у колико је и суделовао.

ne bis in idem. У овоме погледу без утицаја је то са каквих се разлога није судило о једном или другом акту тога злочина; он је недељив, тужба за један његов део обухвата цео недељиви злочин, а тако и судска пресуда; и у новој поступацији не би се могло судити ни о чему новом, већ само о делу, које је већ једном пресуђено.²³⁾

У овом случају нови судија имао би дужност да оцени само то, да ли су и ти нови актови, који нису раније били обухваћени, sukcesивни актови продуженог злочина, о коме је раније већ суђено, и чим би то утврдио, одмах би се имала да донесе одлука: да је раније пресуђено и о тим актима, као самосталним састојцима једне целине; и да они због тога више не могу бити предмет суђења.

Главни је то, да ли је ранији судија, у времену суђења, имао правну могућност да суди и о овим актима (а он ју је имао ако су ти актови већ били учињени пре него што се раније судило) и да су ти актови саставни делови једне целине, по мњењу овога новог судије, па да стоји разлог за примену начела „ne bis in idem“.²⁴⁾

И тако примена појма продуженог злочина може и у овој прилици да произведе последице, које су штетне по правосуђе. Лопов, који је учинио какву крађу у продужењу, може да буде осуђен само за један, можда најнезнатнији, појединачни акт, па ипак услед тога не би могао доцније да буде суђен ни за какав други акт, који би са оним, о коме је суђено, био у продужењу.²⁵⁾

Закључак.

а) Појам продуженог злочина почива на научној основи, на развићу учења о јединству и множини злочина. Наука је схватила да се и са више радњи, учињених у разним временима, под извесним погодбама може да учини само једно кажњиво дело — један продужени злочин.

Овакво схватање нашло је практичну примену у законодавству, као начин за ублажавање оштрих одредаба о кажњавању стицаја кажњивих дела. Нашло се да је неумесно да се за једно једино — продужено дело — кривац казни збиром казни које би заслужио кад би учинио више кажњивих дела, већ да га у том случају ваља казнити за то једно дело једном казном, само му ту казну треба поштрирати за то, што је вршење дела у више маха продуживано.

²³⁾ Тако писци у опште: Дёр, стр. 219. прим. под 2) и тамо наведени писци; Олсхаузен код § 73. и 14 в.) и 21 с.; Х. Мајер-Алфелд, стр. 350.

²⁴⁾ Види Бисамер „О примени принципа „ne bis in idem“ у области продуженог и колективног деликта“. Тибиженска дисертација 1896; Дёр, стр. 222.

²⁵⁾ Дёр, стр. 223 и тамо наведени писци.

До душе, код нас, према нашем пропису § 70 а) к. зак. и § 248. крив. с. пост. не може се у опште кривцу да суди ни за какво дело, које не би било веће од онога, за које је тај кривац већ био осуђен, без обзира на продужење, само ако је то дело већ било учињено у времену суђења за раније дело.

Ми не налазимо разлога за опстанак оваквога начела и надамо се да ће се оно избацити у нашем будућем законодавству, подобно законодавствима других држава.

Оваква примена показала је у пракси добре резултате у погледу ублажавања казне за овакве деликтивне форме, али се не може порицати да је руковођење овом институцијом ишло веома тешко и непоуздано, на име: није нађен никакав поуздан критеријум за утврђивање ове форме кривичнога делања, који би се лако могао да примени у сваком случају, већ се при тој примени сусрећемо с разним погледима. Показало се да је сасвим несигурна правилна и једнообразна примена овога појма у правосуђу.²⁶⁾

(СВРШИТЕ СЕ)

М. С. Ђуричић

члан касационог суда.

ОСМИ МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС ЗА КАЗНЕНЕ ЗАВОДЕ

(СВРШЕТАК)

III. ОДЕЉЕЊЕ:

Мере за предохрану.

Питање 1. Какви су успеси постигнути одлагањем казне; може ли се даље умањавати потреба извршења казне и да ли треба желети, да се шире такви и слични закони?

Пракса, да се код малолетних и до сада некажњаваних осуђеника извршењу казне приступа после извеснога рока, све се више и више проширивала последњих година, па је донесен читав низ готово сличних закона и с ове и с оне стране океана. О постигнутим резултатима вођена је брижљива статистика, и њени ће се закључци претресати на конгресу. Могуће је, а и потребно је, да се утврди, дали је ограничење извршења казне имало за последицу угушивање злочина, да ли треба желети и да ли треба сматрати као предохрану, ако се погодним законским мерама условна осуда буде још и даље разрадила.

Питање 2. Какве мере треба предузети за потискивање промисла и вагабондаже, нарочито с обзиром на модерна криминална начела? Каква правила треба примити за куће за принудни рад просјака и скитница?

Прошња и вагабундство свуда су поникли као земаљска невоља, а и опште је мишљење свуда подједнако, да је не обично тешко господарити тим, у претежној већини карактерно слабим, бескућним индивидуама. У заводима су оне под строгим надзором често вредне и добродошлице, а дохвате ли се слободе, коју не могу да подносе, понова падају у старе грешке, промислу и нерад. То су махом људи, који су неподесни за живот у слободи, и које се, у основи узевши,

²⁶⁾ Тако у току нашег излагања, ми смо изнели наше гледиште о суштини овога појма према науци и према садржају прописа § 70. нашег казн. зак. У потврду нашег гледишта изнели смо и разлоге, које досе признати научници права и ми имамо уверења да је то гледиште тачно. Међу тим наша дугогодишња судска пракса поступа сасвим противно томе гледишту.

По нашем нахођењу, ово такође показује како је руковање овим појмом у пракси несигурно и тешко.

најбоље осећају у заводима; ту покажу често своје не мале способности, те тако бар нешто учине корисно.

Велико је поље, које овде има да буде предмет претресања. Можда ће конгресу поћи за руком да укаже нова средства и путеве, помоћу којих би се могао исцелити овај рак на телу сваке државе или помоћу којих би се могло постићи бар неко побољшање.

Питање 3. Како је могуће, док се обраћа толика пажња поправци злочинаца, олакшати тешко бреме економске врсте, које пада на породицу осуђеника, те да породице не буду теже кажњене него ли сам злочинац?

Према садашњем стању законодавства тежина казне лишења слободе често теже погађа породицу него осуђеника. Док осуђени ужива скровиште, храну и одело, лекарске услуге, лекове и т. д. као нешто по себи разумљиво, дотле породица, лишена хранитеља, махом трпи најгору невољу, а често још и пропада не само физички, већ и морално.

Ту је преко потребна помоћ.

Свакако да и месна друштва за помоћ сиротињи и друга добротворна друштва пружају помоћи, али ко би једном мало дубље сагледао у живот тих породица са ужасом би морао констатовати безграничну беду, која годинама траје услед сужањства храниоачевог, чија су прва жртва невина дечица!

Има свакодневних средстава још да се заштити породица деликвентова, коме је изречена казна лишења слободе. Осуђеницима би се могле повећати бар у неколико премије од рада, те би се могло још више него до сад постарати, да новац иде сиротним породицама осуђеничким. За тим би се још могло пружити породицама олакшице и на тај начин, што би се у таквој невољи хранитељи пуштали на одсуство са осуде или на условни отпуст. — Могло би се штедети и код управљања казним заводима, али само не код рубрике „снабдевање“. Тако добивена средства, путем повишења радничких премија, њих пружити породицама које су у стварној невољи право је и јестиво. То би много више доприносило добру друштва и за то, што би се на тај начин много невиних бића задржало на путу врлине, а и много би већи успех отуда произилазио него доцније од васпитнога завода, куће за поправку и казнога завода.

У осталом обе мере — смањење извесног дела радничких премија породицама осуђеничким, као и пуштање на одсуство са осуде или на условни отпуст у случајевима доброг владања, у циљу заштићавања породица које су у стању нужде — биле би одлично спомоћно средство за све тежње поправки. Можда ће конгресу поћи за руком да задобије пријатеље за ове мере.

Питање 4. Да ли су имали успеха покушаји, који су чињени последњих година са интернирањем пијаница и душевно неурачуљивих лица или поновних повратника у нарочите заводе?

Један од најистакнутијих напредака модерног извршења казне јесте то, што

се увидело, да пијанице и душевно умањено урачуљиве личности не припадају редовном извршењу казне. Саграђене су нарочите куће за такве индивидуе које су судски осуђене на казне лишења слободе, и са њиме се поступа обазривије по сразмери њихове способности, не примењујући нарочиту строгост и ред који су иначе у казним заводима неопходни, ако хоће да испуне свој циљ.

Суд, који ће се донети према успесима који су постигнути у тим заводима, имаће да буде у том смислу, да се о тим питањима у будућности поклони још више пажње. Вредно ће бити чути и то, какви реглмани морају постојати, те да се медицинско поступање не коси са управно-техничком страном.

IV. ОДЕЉЕЊЕ:

Деца и малолетници.

Питање 1. Треба ли малолетнике подвргавати истом казненом поступку, који се примењује према одраслима, и, у случају да не треба, који принципи треба да руководе поступање према малолетницима?

У целом се свету сада одбацује, да се деца подвргавају истом судском поступку који је у употреби према одраслима. „Покрет судова за малолетнике“, како га краће називају, већ је од десет година на овамо нашао за се присталица у свима земљама; а у многим су земљама већ и коначно уведени судови за малолетнике.

Сједињене су Државе прокрчиле пут у области „заштите младежи“, и баш тај одељак обећава да ће бити нарочито поучан за учеснике конгреса, тим пре, што су стављена у изглед лична искуства и опажања американских установа. Може се оправдано надати, да ће маса нових мисли бити истакнута, а то ће вероватно бити од благословеног утицаја на све земље.

Питање 2. Да ли је за препоруку подизање нарочитих завода за душевно неразвијену децу са злочиначким наклоностима?

Поступање са душевно неразвијеном децом у нарочитим заводима предвиђено је у свима цивилизованим земљама. Ново је питање, да ли треба нарочито поступати и одвајати ону децу од деце, која имају злочиначке наклоности. Такве су индивидуе за извршење казни са свим неподобни субјекти, а за васпитне заводе опет су недобродошли становници који шире опасност по околину. Да ли је пробитачније подизати нарочите заводе за тако уски круг малолетних личности, и треба ли они да буду самостални или придодати васпитним заводима?

Бојазан је да ће питање о трошковима чинити брану у примени евентуалних одлука у пракси. Али то опет не треба да буде разлог спречавању, да се језгро те ствари најозбиљније не претресе и да се не покрене пропаганда за срећно решење овога питања.

Питање 3. Какве мере треба предузети, те да се спречи идеје по рђаву путу и скитничење деце у великим варошима?

Црква, школа и породица пружају васпитног деловања на деци у најранијим годинама. Породица најчешће обмане у овоме, и то баш код нижих и најнижих класа народа. Ту је први корак на рђав пут, а прво му је последица скитничење деце и први корак на недогледни пут злочина. Тешко је, а често и неизводљиво задржати родитеље на деловању у васпитању; ту морају онда прискакати у помоћ школа и црква и примити дужност деловања на себе.

Нико неће посумњати, да се у том правцу може још што радити сем тога што је до сад чињено. Један пут указују нам Сједињене Државе, код којих су местимично установљена уређења: умножавање гимнастичких друштава и вежбаоница; забављање деце игром и спортом под надзором школе; драговољни старалачки рад добро ситуираних и више образованих личности обојега пола, које имају срца и душе за чување и подизање младежи; које пружају помоћи, кад је потребна напуштеној деци којој прети опасност; које су готове да подижу, да теше, да заштите и да опомену, како децу, тако и родитеље који су заборавили своје дужности. То је, дакле, велика област, широко поље рада за многе хиљаде људи који проводе време у нераду.

Можда ће конгресу поћи за руком, да овде упали светлост, која ће осветлити много што, што у тами заборавља дрема и убија.

Питање 4. Треба ли желети, да се ванбрачно рођеној деци пруже нарочите заштитне мере и на шта се те мере имају распрострсти?

Ко је имао прилике да сагледа у злочиначки свет, морао је видети, да је претежна већина тих несрећних створова рођена ванбрачно. Само то говори јасно и указује линију, по којој има да се пружа одговор на та питања. Већ унапред очеванство стоји непријатељски расположено према ванбрачно рођенима, те тако само прави ове својим непријатељима. Свим могућим средствима треба овде проповедати опроштај и привести га у дело. Слободна доброделатност већ је то учинила на погодан начин, стварањем домова за одојчад и децу и колонија за распуст; све је то широм отворено и за ту децу, али потребно је тамо где нема матерње љубави и родитељске заштите још од саме колевке, да ту буде повећана заштита законима.

Тако видимо читав низ највећма важних, значајних и интересантних питања, која изгледају да је готово немогуће одговорити на њих и решити их. Све је то поверено људима, који су из свију струка и из свију земаља у свету готови да жртвују све своје најбоље, своје срце и знање, овим радовима, који ће нам ukazати нове мисли, нове идеале, нове подстреке, а по могућству и нова средства, како бисмо опасно поље злочина све више и више потчинили себи, проучили га, обуздали и савладали мудријим законима, бољим установама и напреднијим и поузданијим методама.

С немачког
Д. В. Б.

НЕКОЛИКЕ НАПОМЕНЕ ИЗ ЗАКОНА О ШУМАМА

(СВРШЕТАК)

II. Битан услов за доказну важност протокола јесте поштовање рокова, које је за поједине радње закон прописао. За свој реферат чувар има на расположењу пет дана, и то је довољно. Али општински суд за извршење увиђаја има свега 24 часа. То је и сувише кратак рок, те само због немогућности да се за то време изврши увиђај многи се горосеча ослободно казне. Има много случајева где је горосеча извршена у једној општини, а оптужени је из друге општине. Чувар поднесе реферат суду оне општине на чијој је територији шума где је дело извршено. Тај суд сад мора у року за 24 часа позвати оптуженог из друге општине преко његове општине и овај да дође па тек да се увиђај изврши. Кад се окривљеноме предаје позив онда та предаја треба да буде учињена у време да он има материјалне могућности да од тада до времена извршења увиђаја стигне на лице места. Ако то није могуће онда позивање не вреди ништа, јер и да је хтео окривљени не може увиђају присуствовати. С тога у таквим случајевима треба у рецепису увек изрично нагласити у који је сат окривљени примио позив, а и у исправи о увиђају рећи у који је сат увиђај вршен. Ако је размак времена између та два сата толики, да се од места предаје позива до места увиђаја може стићи, тек тада је оптужени уредно позват.

На један начин могу се помоћи општински судови. Чувар шума у стању је да им учини услуге. Пошто он за свој реферат има 5 дана рока, то он може реферат који подноси данас датирати за сутра, да се он тек сутра у јутру заведе код општ. суда и да тако суд има тај цео дан на расположењу да окривљеног позове на увиђај који ће бити сутра дан. Ако у овоме погледу гдегод чувари хоће да чине пакост општинском суду, они је за цело могу у много случајева учинити.

III. По чл. 136. зак. о шумама Министар народне привреде има права да казни свакога чиновника или општинског часника услед чијег небрежења једна шумска кривица остане некажњена. Некажњивост најчешће наступа због неизвршења процесних радњи на време. Знајући да ће за то бити кажњени, неки органи општинске и полицијске власти скривају траг своје небриге. Најчешће бивају овакви случајеви. Општински суд спроводи начелнику среском свој увиђај по писму из чијег се датума види да је увиђај послат на време и у року за пет дана. Међутим у пријему начелника среског стоји датум чак после неколико дана, тако да изгледа да су акта од среза до општине путовала по десет дана. Закон тражи да увиђај у року од пет дана од дана његова извршења буде „сprovedен“ среској власти. Спровести, не значи свакако спаковати у коферат и адресирати, већ значи „предати у руке“ — омогућити даљи поступак те власти. Отуда је дан „спровода“ не дан који пише на писму

општ. суда већ дан пријема у срезу. Али до кога је кривица што је од дана увиђаја до дана пријема у срезу прошло више од 5 дана? У своме акту суд општински каже да га је послао начелнику, рецимо, два дана после увиђаја, а начелник у своме пријему вели да га је добио 10 дана после увиђаја. Неко обмашује; или је општински суд навео и адресовао акт, па га оставио и даље на столу да лежи, или га је антидатирао, или је општински служитељ са тим актом проспавао неколико ноћи, или је најзад код среског начелника тај акт лежао неколико дана непримљен и незаведен. А кад се овако закљони од одговорности и један и други орган, онда се даје могућности за силне злоупотребе. Општинска или среска власт пусти намерно да прође рок, да се протокол обеснажи, и тако се кривац спасе казне.

Ми хоћемо да напоменемо да они који овако раде играју једну опасну игру. Рокви су у протоколу његов битан елемент, они су такође суштина и садржина јавне исправе. Онај ко њих антидатира саставља лажну исправу и ми би желели да ово зна и шумарско одељење нашег министарства народне привреде, па да не допушта да се једном злоупотребом без одговорности ниште шуме.

IV. Чудну су праксу завели наши судови при суђењу шумских кривица. Они су прогласили поступак код њих за строго формалан и веће шумске кривице да суде и по општем закону о кривичном поступку, ма да то закон о шумама не само не забрањује него баш изрично наређује у неколико чланова — 133, 136, 137. и остали. Судови постојање дела и одговорност окривљенога суде сама по чл. 133. закона о шумама, а ако протокол чуварев није уредан, још се само признањем оптуженога утврђује његова одговорност. Судови на пр. пуштају као невинне оне које је чувар реферисао да их је ухватио на самоме извршењу дела, ако општински суд није извршио увиђај за 24 сата, или ако није спровео тај увиђај среском начелнику за 5 дана. Међутим, зар исказ чуварев, и ако протокол није јавна исправа, није сведоштво сведока очевидца, која је по тачци 2. § 123. к. с. п. ближи основ подозрења? Зар увиђај општинског суда, без обзира на време кад је извршен, и циљ ради кога је извршен, није у сваком случају доказ о постојању дела горосече? И зар § 242. к. с. п. не наређује да се тада оптужени може ослободити казне само из недостатка доказа, те да тако на њега падну кривични трошкови плаћање накнаде штете?¹⁾

Ако се на основу протокола не може да утврди кривична одговорност оптуженога, онда судови махом прекидају сваки даљи рад, а државу, село, општину, чија је шума исечена, упућују на редовну грађанску парницу за накнаду штете. Судови се ни најмање не старају за проналазак материјалне истине у шумским деликтима;

¹⁾ По нашем мишљењу шумске су кривице по својој природи такве, да би на њих у главном требало примењивати новчане казне. Тек изузетно могла би бити допуштена и друга врста казни.

повреде шума као да неће да сматрају за кривичноправне радње, код којих је суд и по званичној дужности позван да прикупиља доказе о кривичној одговорности оптуженога.

И тако наше шуме страдају.

Живко Топаловић
судски писар.

ИЗ НАШИХ ЗАКОНА

I

Чл. 19., 20. и 24. закона и накнади штете учињене злонамерном паљевином и т. д.

У овоме закону, који има велике примене у животу, има доста одредаба које су јасне, али се у пракси рђаво примењују. Нарочито се то дешава код општинских власти, међу којима неке носе рекорд у јединственом тумачењу често врло разумљивих законских одредаба. У закону о накнади погрешно се примењују нарочито чл. 19., 20. и 24. и за то љу о њима и говорити.

Чл. 19.

Овај законски пропис, који од ступања у живот закона о накнади штете — 20. марта 1892. год. — до данас није претрпео никаквих измена, гласи:

„Одговорна општина и оштећени могу се за накнаду штете наравнати код општинског суда (§ 6. грађ. суд. поступка).

Као што се види одредба је јасна и њоме је одговорној општини и оштећеноме дато право, да се код општинског суда могу равнати за накнаду штете. А, да би и одговорној општини и оштећеноме показао још јасније, где се и како то има да изврши, законодавац је упутио на одредбу општег законика — § 6. грађ. суд. поступка — који говори о материјалној — апсолутној — надлежности општинских судова, и који у оном делу, који говори о равнањима парничара, сада гласи:

„в., да могу парничаре равнати за суме до 200 динара...“

И, кад се пред собом имају та два зак. прописа како сада гласе, излази, да чл. 19. закона о накнади штете треба разумети тако: да се одговорна општина и оштећени могу за накнаду штете наравнати код општинског суда, али само тада, ако штета не износи више од 200 динара, односно ако сума равнања није већа од 200 динара. Тако тумачење и разумевање, кад се имају у виду та два зак. прописа како сада гласе, било би правилно и многи полицијски чиновници и општински органи тако га разумеју, па тако и раде.

Међутим, такво разумевање чл. 19. закона о сштинама по моме мишљењу погрешно је.

1892. године, када је ступио у живот закон о накнади штете и донесен чл. 19. тога закона, § 6. грађ. суд. поступка, у оном делу који говори о равнањима код општинских судова, гласио је:

„в., да могу парничаре равнати и за веће суме, било о непокретностима, било

о дуговима и покретностима, само кад парничари предстану и изјаве жељу. О томе издаће општински суд парничарима писмено поравњање.“ Напомињем, да се речи и за веће суме односе на суме преко 200 динара, као што се то из самог § 6. грађ. суд. поступка види.

Доносећи дакле чл. 19. зак. о накнади штете, законодавац је имао пред собом § 6. грађ. суд. поступка онакав, како је тада гласио; и кад се у чл. 19. позвао на § 6. грађ. суд. пост. он је имао ту намеру, да овим наређењем специјалног закона да одговорној општини и оштећеноме право, да се, без обзира на вредност штете, могу наравнати код општ. суда, када хоће, предстану општинском суду и изјаве му за то жељу.

И, од 1892. године до 26. јануара 1901. године тако је и било. 26. јануара 1901. године учињена је измена у § 6. грађ. суд. поступка и то баш у оном делу, који говори о равнањима код општинских судова. По тој измени општински судови имају право равнати парничаре, али само за суме до 200 динара. Та измена, дакле, учинила је пометњу и ставила је питање: да ли је та измена § 6. грађ. суд. пост. имала и каквог утицаја на чл. 19. закона о накнади? По моме мишљењу није.

Закон о накнади је специјалан закон *lex specialis*. Доносећи одредбу члана 19. тога закона и позивајући се у истој на § 6. грађ. суд. поступка, законодавац је имао намеру, да одговорној општини и оштећеноме да право равнања код општинског суда без обзира на вредност штете. Циљ, пак, законодавца био је: избегавање грађанских спорова поравњењем (§§ 144.—147. и 157. грађанског судског поступка); да сачува одговорне општине и од издатака око процене и суђења; и да се не ствара омраза између оштећеног и осталих грађана парницењем и потпуним реализацијом права које оштећени има. Одредбе ових специјалних закона имају се тумачити онако како гласе, и кад су у сукобу са одредбама општег закона претежније су, без обзира да ли је тај сукоб настао при доношењу специјалног закона или при измени специјалног или општег. Оно, дакле, што у специјалном закону пише има остати, ако је само саобразно са уставом, онако како се по логичком и граматичком тумачењу нађе. Намера законодавчева при измени § 6. грађ. суд. поступка, којом је сузио права општ. судова за равнања, била је друга и није потрла ону, коју је при доношењу чл. 19. зак. о накнади имао, нарочито, кад се има у виду то, да је наређење чл. 19. закона о накнади за равнање тако генерално, да се онај додатак у огради: § 6. грађ. суд. поступка има узети само као једно упућење од стране законодавчеве, како се и где то поравњење има да изврши.

Чл. 19. закона о накнади штете, који је у време ступања у живот тог закона био у потпуној сагласности односно величине равнања са одредбом § 6. грађ. суд. поступка, сада садржи једно одступање од тога зак. прописа. Тих одступања у специјалним законима у опште има и то је оно што их поред осталог

и карактеристичне. Па и у самоме закону о накнади то није једино одступање. Нпр. чл. 20. тога закона садржи одступање од § 13. грађ. суд. поступка, које се састоји у томе, што је за извршење и поравњење пред општинским судом надлежна државна власт.

Према свему овоме, можемо као своје мишљење казати ово:

Чл. 19. закона о накнади штете треба разумети тако, да се оштећени и одговорна општина могу и сада, после измене § 6. грађ. суд. поступка од 1901. године, равнати код општинског суда за накнаду штете без обзира на вредност исте; и да су општински судови и власти и дужни да таква поравњења врше, оснивајући свој рад не на § 6. грађ. суд. поступка, већ на чл. 19. закона о накнади штете учињене злонамерном паљевином.

Чл. 20. и 24.

Не знам како и на основу чега, тек многе општинске власти мисле, да поравњења извршена у смислу чл. 19. закона о накнади штете пред општ. судовима застаревају у року од 2 месеца према чл. 20. и 24. истог закона, ако се у том року наплата од одговорне општине не изврши.

Међутим, чл. 20. и 24. тога закона не говоре о застарелости поравњења; већ први — чл. 20. — о року, у коме је државна власт дужна да изврши наплату од одговорне општине; а други чл. 24. — о правним последицама, које ће наступити за оштећеног, ако у року од два месеца од дана причињене му штете није тражио накнаду. Правно дејство неиспуњења дужности из чл. 20. састоји се у праву казне органа државне власти, а правно дејство некористиња правом из чл. 24. састоји се у гашењу права на накнаду.

Та два законска прописа немају, дакле, никакве везе са застарелешћу једног поравњења, које постоји, и које по § 146. грађ. суд. поступка има снагу извршене судске пресуде, за чију застарелост вреде одредбе општег грађанског законика — § 930. а — пошто у специјалном закону о накнади штете није о застарелости ништа предвиђено.

Љ. Јоцић

ПОУКЕ И УПУТИ

Да ли су полицијски писари, који врше разне наплате по одлукама судских и административних власти, а не рукују у исто време и депозитном касом, одговорни пред Главном Контролом по чл. 111. у вези са чл. 97. закона о уређењу Главне Контроле, или, на против, они имају да одговарају пред редовним судом, ако су у име државе примили новац па овај каси нису предали?

Услед тога што је се десно случај, да су се Главна Контрола, а и редован грађански суд, огласили за ненадлежне за суђење парнице државе српске противу једног полицијског писара, који није руковао касом, за накнаду штете, г. Министар

правде актом од 1. новембра тек. год. № 12.887. а поводом представке г. Министра финансија, тражио је од Касационог Суда мишљење о наведеном питању.

Поводом овога тражења Касациони Суд у општој седници својој а на основу тач. 2. § 16. свога устројства проучио је ово питање па је нашао:

»Полицијски писари вршећи разне наплате, по одлукама судских и административних власти не рукују никаквом касом, нити рачунским књигама. Они не врше никакве набавке, нити чине какве издатке, већ се њихова функција у конкретном случају своди једино на то, да изврше наплату и новац предаду депозитној каси. Њихов рад, дакле, у том погледу не подлежи прегледу Главне Контроле у смислу чл. 1. и 15. закона о уређењу Главне Контроле, нити они добијају разрешнице од Главне Контроле по тач. 2. чл. 18. уређења контролног, као што на њима не лежи ни обавеза из чл. 22. помен. закона, да по свршетку сваке рачунске године шаљу рачуне на преглед Главној Контроли, те ова није у могућности ни да предузима кораке за обезбеђење штете по § 383. грађ. суд. пост. и чл. 49. свога уређења.

Како, дакле, према наведеноме Главна Контрола нема ни да прегледа, ни да исправља, а ни да ликвидира рачуне дотичних полицијских писара, која јој је дужност иначе прописана чл. 181. Устава и чл. 15. њеног уређења према одговорним рачунополагачима и како се и у тач. 1. чл. 18. истог закона не помиње да је Контрола надлежна за суђење и оваквих лица, — то је општа седница Касационог Суда на основу свога изложенога мишљења наша: *да су за суђење полицијских писара, који не рукују депозитном касом, а примили су новац у име државе, а државној га каси нису предали, за накнаду штете надлежни само редовни судови, пред којима једино ови писари имају и да одговарају.*

Истина у тач. 1. чл. 97. уређења Главне Контроле стоји да редовна седница Главне Контроле доноси осудна решења за рачунополагаче, наредбодавце и »остала лица« за плаћање недостатака или у опште учињених штета за касу, но општа седница Касационог Суда сматра, да се под речима: *»остала лица«* разумеју само: руковоаци, рачунополагачи, — чл. 45. — ванредни комесари одређени по чл. 76., 77. и 80. закона о уређењу Главне Контроле, као и чланови Главне Контроле, чијом би немарношћу и неуродношћу у прегледу рачуна итд., који већ подлеже разматрању Главне Контроле, произашла штета по државу касу, а никако, да се овде имају разумети и поменути полицијски писари или други чиновници, који не рукују касом, а примили су што у име државе, па каси не предали.

За овакво своје мишљење општа седница Касационог Суда налази ослоња у чл. 111., 112. 113. а нарочито у чл. 114. закона о уређењу Главне Контроле, где су побројана сва лица која пред Главном Контролом одговарају за накнаду штете, а међу којима нема лица, која би као

полицијски писари, вршећи наплату, што примили, па каси не предали.

Општа седница Касационог Суда, дакле, сматра, да је Главна Контрола, као рачунски суд надлежна за осуду за накнаду штете, само оних лица, чије рачуне она може по својој уређењу: да прегледа, исправља, ликвидира и да им даје разрешнице, као и оних лица побројаних у чл. 111. и 114. закона о уређењу Главне Контроле, па како полицијски писари именовани у акту г. Министровом № 19887/909. нису ова лица, то они имају да одговарају за накнаду штете једино пред редовним судовима, а не пред Главном Контролом“.

М. Л. Р.

Непристојно и набусито понашање учињено приликом саслушавања код суда чини дело из § 30. кривичног судског поступка, а не дело из § 359. тач. 3. казненог законика.

Првостепени суд за варош Београд, према реферату иследног судије, тражио је да кварт дорђолски казни Н. Н. што се је непристојно и набусито понашао пред иследним судијом, када је саслушаван као сведок по кривици једнога лица; што је тражио да сам пише своју сведошћу, говорећи да ће у њој написати пуно грдњи и псовки, и што је демонстративно изашао из канцеларије, — налазећи да у оваквој радњи његовој стоји дело из § 359, тач. 3. казненог законика за чије је извиђање и пресуђење надлежна полицијска власт.

Кварт дорђолски вратио је акта првостепеном суду, пошто је нашао, да у представљеном случају не стоји дело из § 359 тач. 3. казненог законика, већ дело из § 30. кривичног судског поступка, за чије је пресуђење надлежан првостепени суд.

Ну, првостепени суд понова је послао акта кварту дорђолском са ових разлога:

»По § 30. кривичног судског поступка иследни судија има право да казни одмах лице, које саслушава, за непристојно владање или вређање иследника и ово је проста административна кривица, коју иследни судија одмах расправља.

Овај случај није и не може се применити на радњу Н. Н., представљену рефератом иследног судије, већ је суд нашао, да у таквој радњи Н. Н. постоји иступно дело, казним по § 359. тачка 3. казненог законика, за чије је ислеђење и суђење надлежна полицијска власт по полицијској уредби, па зато враћа акта на даљи поступак.

Кварт није усвојио предње примедбе првост. сула, већ је се обратио Касационом Суду, да он у смислу § 41. кривичног судског поступка реши ко је надлежан за пресуђење овог дела, да ли полицијска власт или суд, пошто кварт налази да овде стоји дело из § 30. крив. суд. пост. за чије је пресуђење надлежан суд одгосно иследни судија, са ових разлога“.

»За постојање дела из § 359. тачка 3. казненог законика — опорачавање власти — потребно је да ко законе наредбе и поступке власти или појединих чиновника усмено или писмено, или другим знацима

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

опорочава или речи овакве о њима разноси или расказује у колико не би то у већи род кривица прелазило. Ниједног од ових елемената, који се траже за постојање овог дела, нема у радњи окривљеног Н. Н., што се види из овереног преписа реферата иследног судије. На име: Н. Н. је упућивао непристојне изразе на личност кривца по чијој се кривици саслушавао као сведок, а то упућивање непристојних израза на личност кривца не може чинити дело из § 359. тачка 3. казненог законика, према ономе, што се тражи за постојање поменутог дела. Даље се из приложеног реферата види, да је Н. Н. ушао у канцеларију иследног судије без пријаве; да је изашао из исте демонстративно; да је захтевао да сам пише своју сведошбу велећи, да ће у њој писати пуно грдњи и псовки, што све, са непристојно упућеним изразима на личност кривца, чини *административну кривицу из § 30. кривичног судског поступка, за чије је пресуђење надлежан суд, односно иследни судија.*

Ако суд узима да дело из § 359. тачка 3. казненог законика постоји у томе, што је Н. Н. тражио да сам пише своју сведошбу у којој ће бити пуно грдњи и псовки, онда суд греши једно зато, што Н. Н. поменуто дело није ни учинио, јер му није дозвољено да напише своју сведошбу, а друго и с тога, ако би суд узео да у овој радњи Н. Н. стоји покушај поменутог дела, што покушај код овог дела није казним, пошто у казненом законнику није предвиђено да се покушај опорочавања казни, чега мора изрично бити код преступа и иступа“.

Касациони суд у II свом одељењу размотрио је акта овог предмета, па је нашао да је за пресуђење овог дела надлежан суд, а не полицијска власт.

Вит. Д. Кретић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Деловођа општине дреновачке у срезу параћинском, пита:

»1. Може ли, по закону, општински суд да изда уверење о немаштини жени, чији муж има кућу и непокретно имање, а с којим она у задрузи (браку) живи, и није наступио раздор и одвојени живот; и

2. Може ли, по закону, општински суд да изда уверење о немаштини синовима, чији отац има кућу и непокретно имање, а с којим они у задрузи живе, али на њихово име сем личне, никаква пореза није разрезана, нити какво непокретно имање уписано.

Ово молим да се објасни због тога, што о овоме влада подељено мишљење, јер поједини чиновници тврде, да општински суд то може да чини, и да се никаквих последица бојати нема, док други тврде, да не може и ако то учини подлежи кривичном одговору и казни. Нарочити случај за који питам тиче се плаћања кривичних трошкова по истушном делу, па би жена и синови хтели да се

заклоне за немаштину, користећи се тиме, што је сва пореза и непокретно имање уписана на мужа, односно оца, а на њих лично није ништа. Међу тим и жена живи у браку и љубави с мужем, и синови у задрузи с оцем, а што је још главније обе су куће доброг стања.“

— На ова питања одговарамо:

Из овога питања види се, да се погрешно схвата значај чл. 2. тачке 8. закона о таксама, јер се примена његова хоће да пренесе и на случајеве, који се никако не могу регулисавати по овом законском наређењу.

Тако, ово законско наређење прописује: ко ће се сматрати за сиромаша кад је реч о плаћању такса, а власти међу тим, с обзиром на ову одредбу, одлучују, да ли ће н. пр. наплатити кривични трошак, накнаду штете, казну и томе слично.

Овакво поступање погрешно је, велимо, јер ако би се неко сматрао за сиромаша кад би била реч о плаћању такса, он се не може сматрати за таквог кад је у питању наплата накнаде штете, пореза ит.д. јер се први случај регулисава по § 471. грађанског судског поступка, а други по чл. 107. закона о порезу.

Ту, дакле, разлику треба запамтити, и уверење, издато по чл. 2. т. 8. закона о таксама, примати као доказ о сиромаштини само кад је у питању плаћање таксе, или кад који специјални закон изречно вели, да ће оваква уверења служити као доказ и за случајеве, које он регулисава.

Кад је, међутим, у питању какво друго плаћање, онда ће се за оцену сиромаштине узимати у обзир оне законне одредбе, које такве случајеве регулисавају, а не закон о таксама.

Оволико у опште о значају ових уверења, а сада да пређемо на само питање: да ли се накнада штете и кривични трошкови могу наплатити из имања мужева осуђених жена и из имања родитеља, код којих живе осуђени синови.

Дакле, као што смо много пута до сада објашњавали: накнада штете и осталих кривичних трошкова, не може се наплатити продајом имања мужевљевог по кривици коју учини жена, ако судском преосудом није муж нарочито осуђен на ово плаћање.

Према томе, ако општински суд зна, да ова удата жена нема свога нарочитог имања, онда он о томе факту може издати уверење без бојазни да ће његови часници одговарати, пошто он тим уверењем само констатује једну несумњиву истину.

Наравно, да то уверење не треба наплаћивати на чл. 2. зак. о таксама, пошто оно нема ничега заједничког са овим законским наређењем, јер се издаје у смислу чл. 97. тачке 4. закона о општинама.

Што се тиче наплате од оних, који живе код својих родитеља, ми смо дали објашњење у бр. 48. овога листа за ову годину, па тамо треба тражити потребан одговор.

Како се међутим, код ових случајева може догодити, да су синови остали са оцем у заједници и после свога пунолетства, и да је од времена њиховог пуно-

летства било *ариновка* у имању, то је питање о наплати како накнаде штете, тако и осталих трошкова, сем оних о којима говоре тачке 4. и 5. § 322. и 325. кривичног судског поступка, за сада *сиорно*.

Тако, има судова који налазе, да је овде заснован задружни одношај и да деца имају права на раван део имања са оцем; има судова који такође признају да је настао задружни одношај, али како није било смеше имања, јер га синови нису ни имали до пунолетства, то њима признају право само на приновак, учињен од дана њиховог пунолетства; и на послетку, има судова, који апсолутно не признају, да између деце и родитеља може у опште бити задруга, кад деца нису имала имања, без обзира на то, што су остала и даље у очевој кући по пунолетству.

Ова разноликост судских оцена није само код нижих судова, него је и сам Касациони Суд доносио различите одлуке.

Тако одлуком својом од 12. септембра 1878. године Бр. 1689, Касациони Суд је нашао, да син не може имати права на *ариновак* кад код оца остане и после пунолетства, а одлуком, ошет, од 5. марта 1886. године Бр. 455. нашао је, да син има право на приновак.

Ми сами такође налазимо, да се у смислу § 123. грађанског закона, може признати синовима право на сав приновљени део имања од њиховог пунолетства, јер ако се не може узети да је од тога времена настала *задруга*, мора се признати бар нека смеша или ортачина под изнесним условима.

Према томе, кад овакав случај настане, суд треба увек да уверењем констатује стање ствари, а власти, које имају да врше наплату оцењивање: да ли ће узимати у попис приновљено имање, или ће интересоване упутити на суд, да се тим путем утврди њихово право на наплату из приновљеног имања.

II

Деловођа општине јелашничке пита:

У броју 1. Пол. Гласника за ову годину, а на питање суда општине Орешачке, уредништво је објаснило: да су општински судови надлежни да суде спорове општинеке противу општинских дужника а по тужби општ. пуномоћника, пошто општ. часници нису непосредно интересовани за капитал.“

Суд општине јелашничке, држећи се овога објашњења, а по тужби општинског пуномоћника Стајка Михаиловића противу Михаила В. Антића оvd. због неисплаћене аренде, осудио је овога последњег на плаћање дуга у 20.65 дин.

По изјављеној жалби осуђенога, Врањ. првост. суд (односно одређени судија за то) поништио је пресуду оп. суда Бр. 2506. решењем од 7. септ. 1909, год Бр. 14.401. са разлога: „да општински суд није надлежан за суђење по § 52. грађ. суд. поступка, пошто се по овоме спору појављује као тужилац“. Општински суд је дао против разлоге: „да је општ. суд надлежан да суди овај спор, јер § 52. гр. суд. поступка не чини изузетним оп. суд за суђење општинских спорова, зато, што судије који су доносили пресуду

ништа нису интересирани у овом спору, тим пре што је оп. судовима дозвољено да суде за заузеће општ. имовине одлуком опште седнице Касац. Суда од 8. октобра 1908. Бр. 9505. и ако је у § 52. гр. суд. поступка и § 43. гр. поступка једна иста идеја о изузећу, само што се први односи на грађ. спорове, а други на кривице, — и према овом разлагању оп. суда ипак је Врањ. првост. суд решењем својим од 9 — XI — 909 год. Бр. 19118. одржао пр. имедбе судије а противразлоге одбацио.

Зато молим уредништво за објашњење:

1. Шта ће сада суд радити по овом спору.

2. Има ли оп. суд право тражити и преко које власти, да се § 52. гр. суд. поступка протумачи за овакве — општ. спорове по грађанским спор. вима — како је већ протумачен § 43. крив. поступка. за кривице из § 375. а крив. зак. о заузећу општинске и сеоске утрине — имања те да се свуда код судова подједнако поступа?«

— На ово питање одговарамо :

По правилу постављеном у § 52. грађанског судског поступка тражи се, да су судије лично заинтересоване у каквом спору, па да има места њиховом изузећу.

Кметови, који по § 5. поменутога закона и чл. 87.—94. закона о општинама састављају општински (примирителни) суд, нико не могу бити лично интересовани, кад је у питању какво потраживање општине, као приватно правне личности, јер кметови као судије, нису сопственици и искључиви господари општинске имовине.

Према овоме, погрешно је првостепени суд, што је оспорно надлежност општинском суду за суђење спорова по тужби општинског пуномоћника.

То је питање, у осталом, за сличне случајеве, расправљено и одлуком Касационог Суда од 8—X—1905. г. Бр. 9505 па је суд морао о томе водити рачуна у смислу § 11. грађ. зак. и § 16. устројства Касационог Суда.

Кад се, међутим, он на све то није хтео да осврне, онда општински суд нека сва спорна акта спроведе ереској власти и умоли је, да она учини потребан корак, те да се изиште начелна одлука Касационог Суда за овакве случајеве, у смислу чл. 16. поменутог устројства.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

Т Р А Ж И С Е

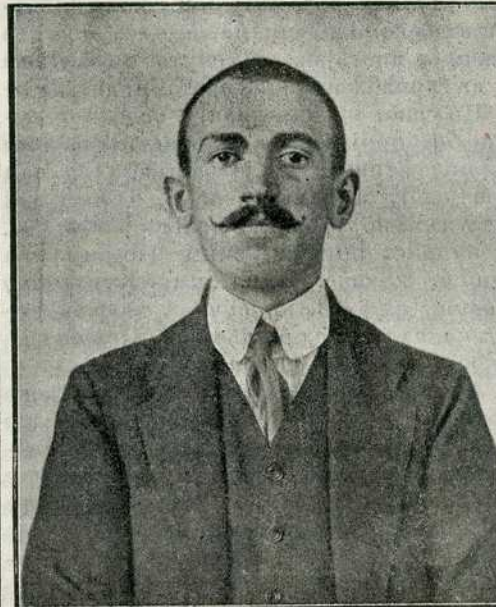
Драгољуб Младеновић — Обрадовић из Шапца, отумарао је незнано куд од свога оца Милутина, који живи у Крагујевцу. Драгољуб је стар 15 година, у лицу плав. — Денеша начелства округа крушевачког Бр. 14700.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестало лице и пронађено упуте именованој власти, која је тражење захтевала.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У 45. броју «Полицијског Гласника» од ове године донели смо фотографију овога лица, које је у Хамбургу притворено због крађе и изјавило да се зове Душан Петровић, обућарски радник.

Сада се утврдило да су његови наводи били лажни, и да је он у ствари Мартин Рус, по

занимају берберски помоћник, рођен у Меленцима у Срему 22. новембра 1888. године.

Скреће се пажња полицијским и општинским властима на овог крадљивца и варалицу, који се може, негде код нас појавити.

П О Т Е Р Е

Глигорије Мирковић, из Мале Плана, који по пресуди начелства округа нишког Бр. 18875 има да издржи 4 месеца полицијског надзора, али му се не зна место становања. Стар је 18 година. — Акт начелника среза прокупачког Бр. 19243.

Непознати крадљивци ноћу између 28. и 29. прошлог месеца обили су кућу Богоју Станковићу, из Бабиног Потока, и у истој нашла два ковчега, обили их и из њих однели: 340 динара у наполеонима; 216 динара у дукатима од по 12 динара; 20 петодинараца у сребру; 10 новчаница од по 10 динара, и 350 динара у ситном сребру. — Акт начелника среза добричког Бр. 15171.

Ђорђе Маринковић, Циганин из Суваје, има да издржи по пресуди самосталне монополске управе Бр. 9646 тридесет дана затвора, али се налази у бегству. Он је стар 45 година у десно око ћорав, висок, у сељачком је оделу. — Денеша начелника среза темнишког Бр. 10732.

Непознати крадљивац 3. овог месеца украо је г. Стевану Шапићу, пешад. капетану из Београда, два бриљантена прстена, оба уфасована у злату у вредности 1200 динара. Сопственик је обећао 200 динара у злату лицу, које прокаже или пронађе крадљивца или покрађу. — Акт Управе града Београда Бр. 56716.

Васа Танасковић, Циганин из Петковаче у срезу мачванском, који је решењем првостепеног лозничког суда № 16050 стављен под суд и притвор за крађу стоке, налази се у бегству. Васа је стар 30 година, прномањаст, средњег раста, у оделу сељачком. — Акт првостепеног лозничког суда Бр. 18888.

Панта Савовић, бивши чувар железничке пруге из Крагујевца, одговара код начелника среза крагујевачког за дело које повлачи при-

твор. Он је стар 30 година, средњег раста, прномањаст, бркова великих, без браде; десно му је око криво и на њему има белегу. — Акт начелника среза крагујевачког Бр. 16639.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проласка стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом не означене бројеве акта или денеша.

К Р А Ћ А С Т О К Е

Ноћу између 8. и 9. овог месеца непознати крадљивци украли су једног коња Јеротију Радојковићу, војнику граничне трупе из Доњих Точана. Коњ је лаке зелене са жигом К. — Денеша начелника среза косачког Бр. 16935.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Траило Ј. Првуловић, тежак из Старчева среза млавског, који је решењем начелства округа пожаревачког од 12. прошлог месеца Бр. 18441 позван на предају, није то учинио у остављеном року, и зато га је исто начелство решењем својим од 9. овог месеца Бр. 19623 огласило за хајдука и уценило са 500 динара; ту ће награду добити оно лице, које Трајила ухвати, убије или власти прокаже.

Траило је стар 23 године, средњег раста, прномањаст, брија се, бркова црних. Очи су му врљаве, а поглед разрок; од одела има гуње и чакшире од прног сукна.